

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
другого рівня вищої освіти
за спеціальністю 032 Історія та археологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки
Кваліфікація магістр історії та археології, археолог
Освітня програма археологія**

**Затверджено Вченою радою університету
Голова Вченої ради _____ акад. В.Д. Будак
(протокол № ___ від «___» _____ 2018 р.)
Освітня програма вводиться в дію з _____ 2018 р.
Ректор _____ акад. В.Д. Будак
(наказ № ___ від «___» _____ 2018 р.)**

Миколаїв, 2018 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>032 Історія та археологія</i>
Кваліфікація	<i>магістр історії та археології, археолог</i>

ВНЕСЕНО

Кафедрою історії та археології
Протокол № ____ від _____ 2018 р.

Завідувач кафедри

Н. О. Рижева

ПОГОДЖЕНО

Вченою радою історичного факультету
Протокол № ____ від _____ 2018 р.

Голова вченої ради

О. О. Морозан

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою Миколаївського національного
університету імені В. О. Сухомлинського
Протокол № ____ від _____ 2018 р.

Голова науково-
методичної ради

Н. І. Василькова

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського
Протокол № ____ від _____ 2018 р.

Голова Вченої ради

В. Д. Будаєв

НАДАНО ЧИННОСТІ ТА ВВЕДЕНО У ДІЮ

Наказ МНУ імені В. О. Сухомлинського № ____ від _____ 2018 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

1. Рижевої Надії Олександрівни, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії та археології
2. Господаренко Оксани Валеріївни, кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри історії та археології
3. Хрящевської Людмили Михайлівни, кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри історії та археології

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Дочірнє підприємство Науково-дослідний центр «Лукомор'є» Охоронної археологічної служби України Національної академії наук України
2. Управління культури, національностей та релігій Миколаївської обласної державної адміністрації

**1. Профіль освітньої програми
зі спеціальності 032 Історії та археологія
за освітньою програмою Археологія**

1 – Загальна інформація	
<i>Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу</i>	Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського Історичний факультет
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	Магістр Магістр історії та археології, археолог
<i>Офіційна назва освітньої програми</i>	Археологія
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Одиничний, 90 кредитів ЄКТС, 1 рік і 4 місяці
<i>Наявність акредитації</i>	Сертифікат про акредитацію Серія НД-IV №1585562 Відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 03 липня 2017 р. протокол №126 (наказ МОН України від 05.07.2017 № 139-л)
<i>Цикл / рівень</i>	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA-другий цикл, QF-LLL- 7 рівень,
<i>Передумови</i>	Наявність ступеня бакалавра (спеціаліста) з галузі знань 03 Гуманітарні науки, 014.03 Середня освіта (історія)
<i>Мова викладання</i>	Українська
<i>Термін дії освітньої програми</i>	Термін дії сертифіката до 01 липня 2022 р.
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	http://history.mdu.edu.ua/?page_id=1858
2 – Мета освітньої програми	
Надати студентам інформацію з археології з акцентом на критичному мисленні та практичних навичках дослідження, розвиток компетентностей, необхідних для практичної діяльності, комунікації, кооперації, поширення інформації та менеджменту проектів; підготовка кваліфікованих спеціалістів, які володіють професійними знаннями в галузі історії, археології, суміжних дисциплінах, які дають можливість міждисциплінарного синтезу, а також методикою та практичними навичками польової роботи	
3 – Характеристика освітньої програми	
<i>Предметна область (галузь спеціальність, спеціалізація наявності)</i>	032 Історія та археологія, міждисциплінарна. Історія та археологія – 70%, дотичні – 20%, факультативи – 10%
<i>Орієнтація освітньої програми</i>	Освітньо-професійна магістра. Академічна. Акцент на спеціалізовано-професійних компетентностях, письмовій та інших формах комунікації рідною мовою та вільне володіння іноземною мовою в галузі 032 Історія та археологія

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта в галузі 032 Історія та археологія
Особливості програми	Рекомендується (але не обов'язково) академічна мобільність за програмами Ерасмус Мундус, Темпус Тасіс та інших
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>23 Викладачі</p> <p>231 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p> <p>2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p> <p>2310.1 Професори та доценти</p> <p>2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p> <p>244 Професіонали в галузі економіки, соціології, археографії, археології, географії, кримінології та палеографії</p> <p>2442 Професіонали в галузі археографії, археології, географії, кримінології, палеографії та соціології</p> <p>2442.1 Наукові співробітники (археографія, археологія, географія, кримінологія, палеографія, соціологія)</p> <p>2442.2 Археографи, археологи, географи, кримінологи, палеографи та соціологи</p> <p>2443 Професіонали в галузі філософії, історії та політології</p> <p>2443.1 Наукові співробітники (філософія, історія, політологія)</p> <p>2443.2 Філософи, історики та політологи</p> <p>2431.1 Молодший науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство)</p> <p>2431.1 Науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство)</p> <p>2431.1 Науковий співробітник-консультант (архівна справа, музеєзнавство)</p> <p>2431.2 Експерт з комплектування музейного та виставочного фонду</p> <p>2431.2 Зберігач експонатів</p> <p>2431.2 Зберігач фондів</p>
Подальше навчання	Мають право продовжити навчання на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Загальний стиль – проблемне навчання на рівні творчого пошуку. Теоретичні знання і практичні навички закріплюються і удосконалюються під час проходження науково-дослідницьких практик
Оцінювання	Оцінювання письмових робіт, усних відповідей (участь в диспутах, дискусіях, колоквиумах), підготовка звітів з науково-дослідницьких практик; іспитів семестрових та підсумкової державної атестації
6 – Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі історії, археології, архівознавства, музеєзнавства, пам'яткознавства, етнології та ін., в процесі різнопланової фахової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації; 2. вміння організовувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем; 3. здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість; 4. здатність до адаптації та дії в новій ситуації; 5. здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери. 6. базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; 7. базові знання фундаментальних розділів математики, в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в обраній професії; 8. базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси; 9. базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін; 10. базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін 11. здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів. 12. здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою та іншою мовою / іншими мовами; 13. навички роботи з комп'ютером; 14. навички управління інформацією; 15. дослідницькі навички
Фахові компетентності (ФК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію; 2. здатність здійснювати історичні дослідження з

- визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних;
3. вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі;
 4. здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації;
 5. здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;
 6. вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.
 7. здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем;
 8. здатність в межах обраної спеціалізації здійснювати інноваційні дослідження, які спрямовані на вирішення фундаментальних наукових проблем, вміння готувати результати наукових досліджень до оприлюднення у фаховому середовищі;
 9. вміння застосовувати сучасні методи викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах.
 10. володіти навичками історизації археологічного матеріалу
 11. здатність враховувати сучасні історіософські інтерпретації (теорії постмодернізму, дискурсу і деконструкції) у переосмисленні ролі і місця археологічних та історичних знань у суспільстві
 12. здатність формувати музейну експозицію для різних періодів первісності
 13. здатність застосовувати сучасні методики фіксації та консервації археологічних об'єктів
 14. уміння застосовувати сучасне законодавство в охороні археологічної спадщини
 15. здатність забезпечити якісне проведення археологічних досліджень на предметно-функціональному рівні
 16. уміння використовувати новітні методики для пошуків археологічних пам'яток та розкопок
 17. володіння навичками камеральної обробки як передумова введення в науковий обіг археологічних матеріалів
 18. здатність використовувати здобутки практичної

археології та музеології у навчальному процесі
19. здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі археології та музеології для моделювання історичних явищ і процесів в давню добу

7 – Програмні результати навчання

Здатність запам'ятовувати або відтворювати:

1. глибокі знання в межах спеціалізації з позначенням новацій останнього часу;
2. специфіку розвитку історичного пізнання в конкретні історіографічні періоди, в тому числі й на сучасному етапі;
3. професійні норми в галузі історії та археології;
4. основні етапи наукового пошуку в галузі історії та археології та завдання кожного з них;
5. теорію й практики критичного осмислення уявлень про минуле у суспільстві, правила побудови наукових гіпотез.

Здатність розуміти та інтерпретувати:

6. основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної археологічної науки;
7. шляхи формування репрезентативної джерельної бази при розробці певної наукової проблематики;
8. зв'язок та різницю між історичними фактами у джерелі та історіографічними фактами у науковій літературі;
9. вибір методології та методів при здійсненні власного дослідження;
10. вузлові наукові проблеми, зв'язок між гіпотезою та методом, логічні наслідки певного припущення, зіставлення його з відомими теоретичними побудовами.

Здатність використовувати вивчений матеріал в нових ситуаціях:

11. пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди;
12. аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле;
13. демонструвати навички професійного спілкування з використанням іноземної мови;
14. виявляти ініціативу, яка спрямована на збереження та управління культурною спадщиною;
15. брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проектів;

Здатність розбивати інформацію на відповідні компоненти і розуміти їх взаємозв'язок:

16. аналізувати явища та процеси світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку;
17. визначати інформаційний потенціал конкретних археологічних джерел при вирішенні певної наукової проблеми;
18. здійснювати експертизу пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.

Здатність поєднувати частини разом, щоби одержати ціле з новою системною властивістю:

19. визначати соціальні функції історика в нових умовах;
20. встановлювати ефективну комунікацію з представниками інших гуманітарних та природничих наук;
21. обґрунтувати наукову новизну власного дослідження з урахуванням сучасних наукових досягнень;
22. розширювати джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних

джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових експедиціях, шляхом створення нових джерел (усна історія та ін.).

Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі:

23. критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та отриманих результатів фахівцями;

24. визначати вплив на хід та результати дослідження традицій певних наукових шкіл;

25. узагальнювати результати власного дослідження;

26. аргументувати зв'язок теми обраного наукового проекту з пріоритетними напрямками розвитку світової науки;

27. рекомендувати шляхи продовження власного дослідження

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення

Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю, стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років – (+).

Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) – 100% (+5%).

у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи – 100% (+50%).

Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) – 100% (+5%).

у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи – 73% (+23%).

з них докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора) – 43% (5 осіб, +3%).

Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності з науковим ступенем та вченим званням – (+).

Матеріально-технічне забезпечення

Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних програм (у % від потреби) – 100%.

Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби) – 100% (+30%).

Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів – 15% (+3%).

<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Навчально-методичне забезпечення</p> <p>Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у тому числі варіативної компоненти) (+)</p> <p>Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку (+)</p> <p>Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби) (+)</p> <p>Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін (+)</p> <p>Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби) (+)</p> <p>Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів) (+)</p> <p>Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби) (+)</p> <p>Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби) (+)</p> <p>Наявність методичних указівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів (+)</p> <p>Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у тому числі з використанням інформаційних технологій) (% від потреби) (+)</p> <p>Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів (+)</p> <p>Інформаційне забезпечення</p> <p>Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що знаходяться у власній бібліотеці (%) – 100%</p> <p>Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (%) – 5</p> <p>Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями – 10</p> <p>Можливість доступу викладачів і студентів до мережі Internet як джерела інформації:</p> <p>Наявність обладнаних лабораторій (+)</p> <p>Кількість каналів доступу (+)</p>
9 – Академічна мобільність	
<p>Національна кредитна мобільність</p>	
<p>Міжнародна кредитна мобільність</p>	
<p>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</p>	

2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент

Код н/п	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК1	Іноземна мова за професійним спрямуванням	6,0	Іспит
ОК2	Філософія освіти	3,0	Залік
ОК3	Використання ІКТ у професійній діяльності	3,0	Залік
ОК4	Теорія та методологія археології	3,0	Залік
ОК5	Методика польових археологічних досліджень	6,0	Залік
ОК6	Первісна археологія	6,0	Іспит
ОК7	Антична археологія Північного Причорномор'я	4,0	Іспит
ОК8	Історія середніх віків: середньовічна археологія	6,0	Іспит
ОК 9	Науково-практичний семінар Археологічне краєзнавство Степового Побужжя	3,0	Залік
ОК 10	Науково-практичний семінар Гідроархеологія та історична географія Північно-Західного Причорномор'я	3,0	Залік
ОК11	Виробнича практика за спеціалізацією (польова археологічна)	4,0	Залік
ОК12	Виробнича практика за спеціалізацією (камеральна)	3,0	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент			50
Вибіркові компоненти ОП			
<i>Вибірковий блок 1</i>			
<i>Дисципліни за вибором ВНЗ</i>			
ВБ1.1	Джерелознавство: археологічне матеріалознавство	4,0	Залік
ВБ1.2	Історична антропологія України	3,0	Залік
ВБ1.3	Кочовики середньовічної Європи	4,0	Залік
<i>Вибірковий блок 2</i>			
<i>Дисципліни за вибором студента</i>			
ВБ2.1	<i>Дисципліни наукової спеціалізації</i>		
ВБ2.1.1	<i>Перелік № 1 (вибір двох дисциплін)</i>		
ВБ2.1.1.1	Наука в історії суспільства	8,0	Іспит
ВБ2.1.1.2	Історіографія археологічних досліджень/ Організація краєзнавчо- туристичної роботи	4,0	Залік

<i>Код н/п</i>	<i>Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)</i>	<i>Кількість кредитів</i>	<i>Форма підсумкового контролю</i>
ВБ2.1.2	Перелік № 2 (вибір трьох дисциплін)	9,0	Залік
ВБ2.1.2.1	Київська Русь та її сусіди		
ВБ2.1.2.2	Кочовики середньовічної Європи: Хозарські старожитності/Антична нумізматика		
ВБ2.1.2.3	Історія середніх віків: історична географія Золотої Орди		
ВБ2.2	Вибіркові дисципліни I та II циклів		
ВБ2.2.1	Перелік № 1 (вибір двох дисциплін)	8,0	Залік
ВБ2.2.1.1	Гендерний аспект цивілізаційної історії/Степове Побужжя в добу заліза		
ВБ2.2.1.2	Історико-науковий контекст духовної парадигми людської цивілізації/Біблейська археологія		
Загальний обсяг вибірових компонент			40
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			90

2.2 Структурно-логічна схема ОП

<i>Семестр</i>	<i>Освітні компоненти</i>
I 30 кредитів	Дисципліни циклу загальної підготовки: ОК1, ОК2, ОК3 Дисципліни циклу професійної підготовки: ОК4, ОК5, ОК6, ОК9, ОК10
II 30 кредитів	Дисципліни циклу загальної підготовки: ОК1 Дисципліни циклу професійної підготовки: ОК7 Дисципліни за вибором ВНЗ: ВБ1.1 Дисципліни за вибором студента. Дисципліни наукової спеціалізації: ВБ2.1.1.1, ВБ2.1.1.2 (вибір двох дисциплін) Практична підготовка: ОК11, ОК12
III 30 кредитів	Дисципліни циклу професійної підготовки: ОК8 Дисципліни за вибором ВНЗ: ВБ1.2, ВБ1.3 Дисципліни за вибором студента. Дисципліни наукової спеціалізації: ВБ2.1.2.1, ВБ2.1.2.2, ВБ2.1.2.3, ВБ2.2.1.1, ВБ2.2.1.2 (вибір двох дисциплін)

3. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здійснюється у формі кваліфікаційного екзамену. Складання здобувачем кваліфікаційного іспиту з історії та археології передбачає перевірку рівня його теоретичної фахової підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти за цією спеціальністю.

